

DE AFSTAMMING EN DE NAKOMELINGEN VAN DE KATAHDIN AARDAPPEL

Ancestors and offspring of the potato variety Katahdin

G. A. THIJN

Aardappelveredelingsbedrijf S.V.P., Marknesse

Received 6. Oct. 1951

Bijna twintig jaar is het Amerikaanse aardappelras Katahdin in de handel en in die tijd heeft het zich in het overgrote deel van Amerika en een belangrijk deel van de Oude Wereld verspreid.

Katahdin ontstond op Aroostook-Farm in Maine, de meest N.O. gelegen staat van de U.S.A., waar het 's zomers wat warmer en in het voor- en najaar wat kouder is dan in Nederland. Het Noordelijkste deel van Maine heet Aroostook, een streek waar Aroostook Wonder (ook wel White Rose, American Giant, of Jersey Giant genoemd), een vroege witvlezige exportaardappel, wordt verbouwd. Dit zeer oude ras, waarvan de herkomst niet bekend is, werd, in het kader van het Nationaal Aardappelveredelings Programma, gekruist met de oude witvlezige, roodschillige Flourball van SUTTON, een ras, dat vroeger een belangrijke plaats innam en ook thans nog hier en daar wordt verbouwd (o.a. in Frankrijk).

Uit deze kruising ontstond de U.S.D.A.-zaailing 24642. Deze werd gepaard met no 40568, die verkregen was door combinatie van de Rural New Yorker no 2 van E. S. CARMAN en het Poolse ras van DOLKOWSKI Busola, dat ontstaan was uit Alabaster van PAULSEN en Fürstin Hatzfeld van CIMBAL. Het laatste ras was verkregen van CIMBAL's Wilhelm Korn en Early Sunrise, wellicht hetzelfde ras als de bekende stammoeder Early Rose. Alabaster was een nakomeling van de Jubel zaailing Helios en een andere zaailing van PAULSEN.

Uit de kruising van de twee genoemde Amerikaanse zaailingen ontstonden in 1922 de Katahdin en de Chippewa (zie fig. 1), welke laatste zijn tweelingzuster niet kon volgen door een te korte rusttijd, snel verkleurend vlees en grote vatbaarheid voor bladrol.

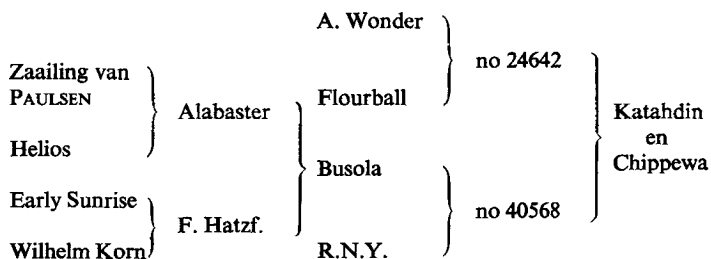

FIG. 1. STAMBOOM VAN DE KATAHDIN AARDAPPEL
Pedigree of the potato variety Katahdin

De Katahdin, genoemd naar de oude Indiaanse naam van de hoogste berg in Maine, maakte reeds spoedig in Amerika een zeer grote opgang door zijn groot aanpassingsvermogen aan verschillende gronden en klimaten, zijn grote droogte- en warmteresistentie, zijn vroege knolvorming, zijn witvlezigheid (wat in Amerika een deugd is)

en zijn voldoende geachte kwaliteit. Ook de dikke knollen worden in veel streken op prijs gesteld.

De vatbaarheid voor wratziekte wordt op de koop toe genomen; deze ziekte komt slechts sporadisch in Amerika voor.

De kwaliteit van Katahdin wordt niet zo goed geacht als die van verschillende oude Amerikaanse rassen, zoals de Irish Cobbler, de Green Mountain, de Rural Russet, de Bliss Triumph, de White Rose en enkele andere. Voor de bereiding van de bekende Amerikaanse „potato chips”, dunne schijfjes aardappels in olie gedrenkt, gezouten en gedroogd, is de Katahdin minder geschikt; zijn gehalte is te laag en de smaak is niet goed genoeg.

Niettegenstaande de bezwaren, welke aan de Katahdin kleven, staat in de U.S.A. dit ras verreweg aan de kop. Bijna een derde van alle velden wordt er door ingenomen. In Canada is de verbouw eveneens zeer algemeen en in een land als Argentinië ziet men vrijwel niets dan Katahdin. In Zuid-Europa krijgt hij door de droogte-resistentie meer en meer vaste voet, althans daar waar men niet al te hoge eisen stelt aan de kwaliteit en een witvlezig ras weet te waarderen. Ook in Afrika en Australië is het ras doorgedrongen en al met al is de Katahdin uitgegroeid tot een zeer belangrijk wereldras.

Ook indirect speelt hij een grote rol. Zeer veel is en wordt namelijk met de Katahdin gekruist, des te meer omdat dit ras overvloedig stuifmeel levert. Men wilde profijt trekken van zijn gunstige eigenschappen, waarbij vooral de droogteresistentie en het geringe aantal grote knollen van belang zijn.

De Nederlandse rassen Ari en Urgenta, die beide hun geringe gevoeligheid voor droogte aan hun vader hebben te danken, zijn Katahdin-nakomelingen (zie fig. 2).

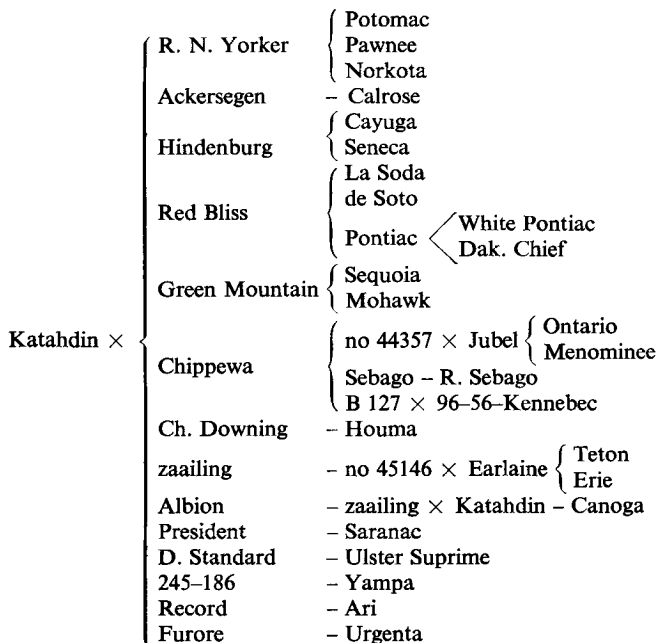

FIG. 2. OVERZICHT VAN DE AFSTAMMELINGEN VAN DE KATAHDIN AARDAPPEL
Chart of the offspring of Katahdin

Wij noemen van de zeer vele, meest Amerikaanse, Katahdin-nakomelingen de schurftgevoelige Potomac, de Pawnee en de Norkota, alle uit kruising van Katahdin en diens grootouder Rural New Yorker. Verder Calrose, ontstaan uit de combinatie Katahdin – Ackersegen; Cayuga en Seneca, beide met schurftresistentie, uit Katahdin × Hindenburg en ook de drie roodschillige rassen La Soda, de Soto en Pontiac, alle ontstaan uit Katahdin × de roodschillige Bliss Triumph, ook Red Bliss genoemd. Van Pontiac hebben verder twee mutanten een zekere betekenis; het zijn White Pontiac en Dakota Chief.

Uit de kruising Green Mountain × Katahdin ontstonden de *Phytophthora*gevoelige Sequoia en de hooggehaltige Mohawk, die een beste bak kwaliteit schijnt te bezitten. Beide rassen breiden zich sterk uit. De tweelingen Katahdin en Chippewa gaven onderling gekruist de Sebago met zeer hoge opbrengsten en grote knolresistentie tegen *Phytophthora*. Een mutant met rood-bruine schil, de Russet – Sebago, is sterker tegen schurft.

Houma is een nakomeling van Katahdin en Charles Downing, ook Earliest of All genoemd. Ondanks zijn groot aantal knollen breidt Houma zich snel uit. Teton en Erie zijn kleinkinderen van Katahdin, met Earline als vader.

De late Canoga, een nakomeling van Katahdin en Albion, schijnt sterk tegen bladrol te zijn.

Saranac heeft Katahdin als vader en President (Paul Kruger) als moeder. De Ulster Supreme ontstond in Ulster uit Dunbar Standard en Katahdin. De Yampa met zijn grote schurftresistentie is een Katahdin-nakomeling van vaders- en moederszijde; de moeder is een zaailing, die de schurftresistente Jubel als vader heeft en een nakomeling van Katahdin als moeder. De vader van Yampa is Katahdin zelf. Ook de moeder van de veelbelovende productieve Kennebec is een jonge Katahdin, evenals de moeder van Ontario en Menominee, die beide de schurftresistentie van Jubel bezitten.

De genoemde zaailing 40568 is de grootvader van de prachtige geelvezige Golden. No 24642 is ook de overgrootvader van de bekende vroege, maar slecht smakende Earline, welks moeder de Irish Cobbler is, waarschijnlijk een directe nakomeling van de droogte-resistente Early Rose. Ditzelfde nummer 24642 is de moeder van Canus, ontstaan door samenwerking van de veredelaars van Can(ada) en U.S.(A.). De jongste nakomeling is Canso, verkregen door 5-malige terugkruising van *Sol. demissum* × Earline met Katahdin.

Bovenstaand overzicht is stellig niet volledig, doch laat duidelijk zien, dat Katahdin, die pas in 1932 in de handel kwam, geworden is tot een zeer belangrijke stamouder van de Amerikaanse aardappelrassen van jongere datum.

De kweker van de Katahdin, wijlen Dr C. F. CLARK, schijnt eens gezegd te hebben dat „Katahdin was the result of much study and effort in the selection of the parents which were used in the cross”. Deze studie van de kruisingsouders heeft dan wel zeer belangrijke resultaten opgeleverd.

SUMMARY

The Katahdin potato, developed by Dr C. F. CLARK, originated from a cross between the U.S.D.A. seedlings 24642 and 40568 (see fig. 1). It was released in 1932 and has spread widely. Also because the flower of Katahdin produces an abundance of fertile pollen, this variety has been used extensively in breeding work (see fig. 2). The Dutch varieties Ari and Urgenta too are obtained from crosses involving Katahdin.